

Kapás Tibor: Amiről a kőrösi fák mesélnek

A famatuzsálemek és faóriások megmentése területén a lokálpatriótáknak mindig is nagy szerepe volt. Kapás Tibor kertészmérnök a Nagykőrös környéki fák összeírásával, fotódokumentáció készítésével sokat tett az alföldi város e sajátos természeti, s egyben kultúrtörténeti értékeinek megőrzése érdekében. De impozáns, színes fotókkal illusztrált, velűrborítású könyve nemcsak regiszter, hanem izgalmas olvasmány is egyben: honunk, a Kárpát-medence bemutatása után az erdőtakaróról és erdőgazdálkodásunkról is olvashatunk. A Nagykőrös környéki természeti viszonyok megrajzolása, az itt folytatott (főleg botanikai) kutatások ismertetése, a nagykőrösi erdők történetének bemutatása után megkaphatjuk az „őshonos fák siratása” c. fejezet. Ebben számos kultúrtörténeti érdekességet vonultat fel a szerző a magyar kőrösi kapcsolatban, mely a város nevében és pecsétjén is szerepel, s úgyszintén sok adalékkal szolgál a homoki erdők jellemző állományalkotó fájáról, a kocsányos tölgyről írott rész is. Tudnunk kell, hogy 1934-ben a város akkori előljárói – a polgármester vezetésével(!) – bejárták a Nagykőrös környéki erdőket, s 25 olyan jelfát találtak, amelyek “természeti emlékként való fenntartása kívánatos volna”. Ezekből sajnos már csak 7 található meg, s hogy a többinek milyen sorsa lett, azt jól példázza a híres Basafa esete. Az erdőrésztlet véghasználatánál a környék legnagyobb kocsányos tölgyét is – nagy nehézségek árán – kivágták, törzsét dózerrel az árokba túrták. A fának is megvan a maguk sorsa – mondhatnánk. E szörnyű tettet némileg enyhíti az a cselekedet, hogy a törzsből aztán szobrot faragtak, mely ma is látható – mementóként – Csemőfalú főterén.

Viszont szokatlan, de reméljük hagyományteremtő, mindenképpen tisztelendő cselekedetről is beszámolhatunk a kőrösi erdő fái kapcsán. 2000-ben a Nagykőrösi Nagyerdei Erdőbirtokossági Társulat háromfős bizottsága – melynek az elnökön, az erdészen kívül az ismertetésre került könyv szerzője is tagja volt – újabb jelfákat, kocsányos tölgyeket és magyar kőrösi fák jelölt ki a területen. Ezeket nemcsak lajst-

romba vették, hanem olyan személyekről nevezték el, akik múltbéli ténykedésükkel öregbítették az alföldi város hírnevét. Reméljük a régi 7 és az új 14 jelfa közül egy sem jut a Basafa sorsára.

Jó kézbe fogni ezt a könyvet. Nemcsak azért, mert kiemelkedően szép kiállítás, hanem azért, mert minden lapjáról kiolvasható az a féltő gondoskodás, ami Kapás Tibort és segítőit vezérelte. Elismerés és köszönet illesse a szerzőt!

Dr. Bartha Dénes

Üzenet az ereknek

Megjelent *Winkler András* új verseskötete. Íme néhány a rímekből:

KILÁTÁS

A várost füst üli meg.
A várost füst öli meg.
(2001)

DILEMMA

Férfi e tölgy,
vagy hölgy?
(1999)

A FÁRADT ÜGYNÖK

Aktatáskásak a szemei.
(1998)

VADÁSZKALAND

Nyakkendő nélkül
ment ki az erdőbe,
futottak a vadak,
megjijedtek tőle.
(2002)

ŐSZINTESÉG

Igaz barátság van köztetek?
Nem.
Felebarátság.
(2001)

VENDÉGPROFESSZOROK

A déli széllel
jött a prof,
az esti szél
már vitte el.
A fizetését
vette fel.
(2002)

AZ UNICUMRÓL

Az Unicum olyan, mint a tudás.
Ha egyszer elsajátítjuk, soha senki
nem veheti el tőlünk.
(2000)

A hazai erdőrezervátum- kutatás célja, stratégiája és módszerei

Horváth F.–Borbídi A. (szerk.)
(*Természetbúvár Alapítvány Kiadó,*
Bpest, 2002)

Korunk egyik legnagyobb gondja a Föld népességének rohamos szaporodása és a természeti erőforrások végesége közötti ellentmondás. Gazdasági minősítésekben is a GDP növekedésének üteme kap értékmérő szerepet. De ez meddig, milyen határig fokozható? Földünk természeti erőinek rovására megfogalmazott mégoly szép tervek is semmissé válnak, ha idejében nem figyelünk olyan káros jelenségekre, amelyek a jövő generációk életminőségét lehetetlenné tehetik. Szükség van tehát a természetet ért emberi hatások mérlegelésére. Alapját csak az teremtheti meg, ha a természetet magát alaposan megismerjük és szórványos próbálkozások helyett rendszerré formált erőfeszítéseket teszünk a természetet alkotó tényezők működésének tanulmányozására. Ebből következtetünk a változtatások, változások valószínű hatására, mondunk ítéletet egy-egy intézkedés vállalhatóságáról, esetleg leállításáról.

A címben jelölt mű ezen törekvések jegyében született. Hazánkban még fellelhető természetes erdőfoltokon széles körű kutatóközösségek próbálják a bevezetőben említett folyamatokat szervesen, egységes alapelvek szerint feltárni. A könyv e munkaterv hazai összefoglalását, módszertanát mutatja be.

Nem hiányzik belőle a kitekintés Európa országaiban folytatott hasonló munkákra, a tervezett hazai vizsgálatok jogi, szervezeti és szerkezeti adottságaira, valamint a tényleges munka megosztására. A kutatás egészének távlatait, módszertanát külön fejezetben találjuk, benne helyet kapott az erdőállomány történet, az erdőben lejátszódó folyamatok figyelése, a faállomány-szerkezet és termőhely megismerése és ennek módszerei, valamint az erdő növényzetének, gombaflórájának, állatvilágának figyelése is. A számtalan adatot, megfigyelést hozó vizsgálatok eredményeit korszerű eszközökkel lehet csak tárolni, értékelni, ezért az erdőrezervátum-kutatás informatikai alapjainak bemutatása sem maradt el a kötetből. Az egész művet a szakirodalmi felsorolás zárja.

Lenyűgöző vállalkozásról kaphatunk itt képet. Bízgató, hogy ebben nemcsak alapkutatással foglalkozók vállaltak

részt, hanem az erdőgazdálkodásban jártas kutatók, oktatók is szép számmal belekapcsolódnak.

Az elmondottakhoz a recenzens megjegyzései: 1. Nem lehetne-e hasonló részletességű felvételezést tervezni a sokak által bíralt akácok vagy fenyvesek valamelyikében, hogy összehasonlíthassuk őket természetes párjukkal és erre alapozva ítéljük meg jövőbeli sorsukat? 2. Ha ilyen nagyszabású vállalkozásról olvasok, felvetődik bennem: nem kellene-e a vizes élőhelyek, nedves rétek, lápok stb. hasonló mélységű feltárásával is foglalkoznunk? Édesvíz-készleteink aggasztóan csökkenni, következményeit élőviláguk sínyli meg. Legalább a gondolat felvetéséig el kellene jutnunk, mert az emberi civilizáció itt nyúl bele legérzékenyebben a természet világába és veszélyezteteti legértékesebb éltető forrásaink egyikét, a vizet. 3. A felhasznált irodalmi források közül hiányolom *Danszky I., Járó Z., Magyar P., Róth Gyula* vagy a külföldiek közül *Morozov* és *Rubner* munkáinak megjelölését. Végtére is erdőkkel foglalkozik a tekintélyes kutatógárda, ehhez az erdész kutatók munkái is alaposan ismerni kell.

Végezetül egy bíráló megjegyzés. A szép összeállítás értékét gyengítik a semmitmondó, hivatali bikkfanyelv kinövései, mint pl. a „célkitűzés”, „adatminőség-biztosítás” és társai. A magyar nyelv tisztaságának, természetes eredetiségének megőrzése is fontos feladatunk!

A könyv egyelőre még nem tartalmaz vizsgálati eredményeket, csupán a célokat és az elérésükhöz szükséges szervezési tervet és módszereket mutatja be. Így is hasznos azok számára, akik erdőkkel foglalkoznak, az edőt alaposabban ismerni kívánják. Ezek kezébe ajánljuk az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézetéből (Vácrátót) megszerzhető könyvet.

(Bemutatta: **dr. Szodfridt István**)

♦ ♦ ♦

Magyarország ipari fái (Wood species of Hungary)

Dr. Molnár Sándor–dr. Bariska Mihály

A Szaktudás Kiadó Ház a hazánkban alkalmazott ipari fákról impozáns könyvet jelentetett meg 2002-ben. A kiadvány különlegessége – ami szokatlan még a szakmánkban –, hogy kétnyelvű: magyar és angol nyelven egyaránt megtaláljuk a leírásokat. A magyar rész Molnár Sándor professzor érdeme, az angol változat a Svájcban élő Bariska Mihály professzor készítette. Ez a megjelentetési

mód, a tükörszöveg ténye kiváló alkalmat nyújt a faanyagismeret-tan angol szakszövegének elsajátításához. A 8 fenyőfaj, 24 lombos faj, illetve nemzetiség ismertetése meghatározott szempontok szerint történik: a nemzetség rövid bemutatása, a faj gyakoribb idegen elnevezései, szinonim nevek, elterjedés, az élőfa jellemzői, a fatest makroszkopikus és mikroszkopikus jellemzői, fahibák, károsodások, tartósság, fizikai (mechanikai) kémiai tulajdonságok, erdei választékok, megmunkálási sajátosságok, felhasználási területek. A leírásokat a fa habitusáról, faanyagáról és mikroszkopos metszeteiről készített fotók illusztrálják. A könyv végén Magyarország erdő- és fagazdaságáról találunk átfogó statisztikai bemutatást, továbbá az erdőgazdaságok, faipari vállalatok főbb jellemzőit olvashatjuk. A jó minőségű papíron nyomtatott, dekoratív megjelenítésű könyvet az egyetemi hallgatóinkon kívül valamennyi erdész és faiparos kollégának szíves figyelmébe ajánljuk.

Dr. Bartha Dénes

Éves munkaterv 2003. évre

a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és az Országos Erdészeti Egyesület között kötött együttműködési megállapodás melléklete

A KvVM és az OEE között 2002. évben megkötött megállapodást a felek továbbra is érvényben tartják. A megállapodás mellékleteként megfogalmazott „Éves munkaterv”-et a felek az alábbiak szerint aktualizálják a 2003. évre.

Mindkét fél erősíteni és bővíteni kívánja az együttműködést. Az együttműködés további erősítését az OEE tagsága azzal is kifejezte, hogy két nemzeti park erdőmérnök-igazgatóját is beválasztotta az Egyesület 11 fős elnökségébe.

Az együttműködő felek a következőkben határozzák meg munkatervüket:

- 1).Az együttműködő felek meghívják a másik felet rendezvényeikre, és kölcsönösen képviselik szervezeteiket a rendezvényeken. A Természetvédelmi Hivatal elnöke részt vesz az Állami Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsának soros ülésén.
- 2).A felek egy munkacsoportot állítanak fel. A munkacsoport feladata a közös és közösen képviselhető szakmai pontok meghatározása, valamint az egyes pontok közös megoldási javaslatainak kidolgozása.
- 3).Összegyűjtik a természetvédelem és az erdőgazdálkodás működését, illetve együttműködését hátrányosan befolyásoló tényezőket, tényeket és közös szakmai javaslatokat tesznek a felszámolásuk érdekében.

4).Az írott sajtót – mint hatékony kommunikációs lehetőséget – kihasználva, a felek továbbra is rendszeresen megjelentetnek az Országos Erdészeti Egyesület havi lapjában, az Erdészeti Lapokban a természet-, a környezetvédelem és az erdészet ügyét és együttműködését támogató írásokat. A lap az együttműködésben foglaltak megvalósításáról folyamatosan tájékoztatja az olvasókat.

- 5).A KvVM Természetvédelmi Hivatala képviselteti magát a WOOD TECH Erdészeti Szakvásáron. Természetvédelmi területtel bővítik a kiállítást (2003. szept. 10-13.). A felek együttműködnek az „ERDŐK HETE” rendezvénysorozat programjaiban.
- 6).Az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály és a nemzeti park igazgatóságok tapasztalataira építve együttműködnek az erdei iskola mozgalom közös fejlesztésében.
- 7).Az OEE helyi csoportjai a székhelyük szerint illetékes nemzeti park igazgatóságokkal az együttműködés keretében keresik a közös rendezvények megtartásának lehetőségeit.

Budapest, 2003. február

Haraszthy László

KvVM TVH helyettes államtitkár

Cserép János

OEE elnök